

Prądy umysłowe i artystyczne

Epoka	Ramy czasowe	Prądy umysłowe i artystyczne	Przedstawiciele
średniowiecze	Europa Zachodnia: 476–1453 lub 1492 Polska: X–XV wiek	● scholastyka ● augustynizm ● tomizm ● franciszkanizm ● teocentryzm	Dante Alighieri św. Augustyn św. Tomasz z Akwinu św. Franciszek z Asyżu
renesans	Włochy: XIV wiek – początek XVI wieku Kraje północno-europejskie: koniec XV wieku – lata 30. XVII wieku	● humanizm ● renesans ● antropocentryzm ● reformacja	Francesco Petrarca Giovanni Boccaccio William Szekspir Pierre Ronsard Klemens Janicki Mikołaj Rej Jan Kochanowski Szymon Szymonowicz Andrzej Frycz Modrzewski Mikołaj Sęp-Szarzyński
barok	Europa: koniec XVI wieku – połowa XVIII wieku Polska: rozkwit baroku – XVII wiek	● kontrreformacja ● mistycyzm ● sarmatyzm (Polska) ● konceptyzm, marinizm ● manieryzm	Molier Mikołaj Sęp-Szarzyński Jan Andrzej Morsztyn Daniel Naborowski Jan Chryzostom Pasek Wacław Potocki Jan z Kijan
oświecenie	Europa Zachodnia: schyłek XVII wieku – lata 70. XVIII wieku Polska: faza wczesna: lata 40. XVIII wieku – 1764 rok klasycyzm stanisławowski: 1764–1795 faza schyłkowa: 1795–1822	● klasycyzm ● sentymentalizm ● rokoko ● racjonalizm ● empiryzm ● sensualizm	Kartezjusz François-Marie Arouet Voltaire (Wolter) Jean Jacques Rousseau Francis Bacon Denis Diderot John Locke Ignacy Krasicki Franciszek Karpiński Franciszek Dionizy Kniaźnin Julian Ursyn Niemcewicz Wojciech Bogusławski Stanisław Trembecki Adam Naruszewicz Franciszek Zabłocki Stanisław Staszic Hugo Kołłątaj Stanisław Konarski
burza i napór	lata 70. XVIII wieku – 2 połowa lat 80. XVIII wieku	● werteryzm ● osjanizm	Johann Wolfgang Goethe Friedrich Schiller Johann Gottfried Herder

Epoka	Ramy czasowe	Prądy umysłowe i artystyczne	Przedstawiciele
romantyzm	Europa Zachodnia: schyłek XVIII wieku–1848 rok Polska: 1822–1863	● ludowość ● byronizm ● prometeizm ● mediewizm, gotycyzm ● egzotyzm, orientalizm ● mesjanizm, profetyzm ● mistycyzm, gnostycyzm ● ironia romantyczna ● sarmatyzm romantyczny, neosarmatyzm ● symbolizm	George Gordon Byron Aleksander Puszkina Wiktor Hugo Hans Christian Andersen Adam Mickiewicz Juliusz Słowacki Zygmunt Krasiński Cyprian Norwid Józef Ignacy Kraszewski
pozytywizm	1863–1890/92	● realizm ● naturalizm ● ewolucjonizm ● filozofia pozytywna ● scjentyzm ● utylitaryzm ● praca u podstaw ● praca organiczna	August Comte Charles Darwin Herbert Spencer John Stuart Mill Honoré de Balzac Emil Zola Aleksander Świętochowski Bolesław Prus Eliza Orzeszkowa Henryk Sienkiewicz Adam Asnyk Maria Konopnicka
Młoda Polska	1890/94–1918	● dekadentyzm ● nitzscheanizm ● bergsonizm ● impresjonizm ● ekspresjonizm ● parnasizm ● modernizm ● neoromantyzm ● symbolizm ● secesja	Friedrich Nietzsche August Schopenhauer (odkryty w modernizmie filozof romantyzmu) Henri Bergson Stanisław Przybyszewski Kazimierz Przerwa-Tetmajer Jan Kasprówicz Stanisław Wyspiański Leopold Staff Bolesław Leśmian Stefan Żeromski Gabriela Zapolska
dwudziestolecie międzywojenne	1918–1939	● futuryzm ● awangarda ● dadaizm ● ekspresjonizm ● kubizm ● surrealizm ● katastrofizm ● egzystencjalizm ● autentyzm	Jean-Paul Sartre John Watson Zygmunt Freud Jan Lechoń Julian Tuwim Kazimierz Wierzyński Antoni Słonimski Jarosław Iwaszkiewicz Leopold Staff Bolesław Leśmian Maria Pawlikowska-Jasnorzewska Julian Przyboś Bruno Jasieński Zofia Nałkowska Stefan Żeromski Maria Kuncewiczowa Maria Dąbrowska

Epoka	Ramy czasowe	Prądy umysłowe i artystyczne	Przedstawiciele
współczesność	1. 1939–1945	● katastrofizm ● egzystencjalizm	Krzysztof Kamil Baczyński Tadeusz Gajcy Władysław Broniewski Leopold Staff
	2. 1945–1948		Albert Camus Tadeusz Borowski Zofia Nałkowska Gustaw Herling-Grudziński Czesław Miłosz Tadeusz Różewicz Jerzy Szaniawski
	3. 1949–55	● socrealizm ● marksizm	Adam Ważyk Tadeusz Konwicki Kazimierz Brandys
	4. literatura emigracyjna		Witold Gombrowicz Czesław Miłosz Marian Hemar
	5. 1956–1981	● lingwinizm ● neoklasycyzm ● turpizm	Stanisław Grochowiak Zbigniew Herbert Ernest Bryll Miron Białoszewski Edward Stachura Stanisław Barańczak Wisława Szymborska Czesław Miłosz Sławomir Mrozek